

Spolufinancováno
Evropskou unií

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

PÍSMENKO SEM, PÍSMENKO TAM, O CHODSKU ČTU S ÚSMĚVEM SÁM

METODIKA PRO 1. - 2. TŘÍDU ZÁKLADNÍ ŠKOLY

MAS Český les, z. s., 2025, 1. vydání

Metodika pro 1. - 2. třídu základní školy „Písmenko sem, písmenko tam, o Chodsku čtu s úsměvem sám“

byla vytvořena v rámci projektu:

„Místní akční plán rozvoje vzdělávání IV ve SO ORP Domažlice a ve SO ORP Horšovský Týn“,

reg. č. CZ.02.02.XX/00/23_017/0008143

Tento výstup lze užít v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-SA 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>)

Ilustrace: MgA. Slávka Štrbová, použito na základě licenční smlouvy; aplikace Canva, 2025, využití obsahu z knihovny Canva.com; nástroje umělé inteligence (AI), 2025.

OBSAH

1 Objevujeme Chodsko	6
PŘÍLOHY KE KAPITOLE 1	10
2 Chodské dobroty	17
PŘÍLOHY KE KAPITOLE 2	20
3 Řemesla a povolání	26
PŘÍLOHY KE KAPITOLE 3	29
4 Masopust na Chodsku	35
PŘÍLOHY KE KAPITOLE 4	38
5 Tradiční kroje	43
PŘÍLOHY KE KAPITOLE 5	46

ÚVOD

Metodika „Písmenko sem, písmenko tam, o Chodsku čtu s úsměvem sám“ byla vytvořena v rámci projektu „Místní akční plán rozvoje vzdělávání IV ve SO ORP Domažlice a SO ORP Horšovský Týn“. Metodika je zaměřena na rozvoj čtenářské gramotnosti žáků 1. a 2. ročníků základní školy. Metodika vychází z potřeby vést žáky k porozumění textu, k práci s informacemi, rozšiřování slovní zásoby a postupnému budování pozitivního vztahu ke čtení již od raného školního věku. Průřezové téma Chodsko nabízí žákům regionální rozměr, který je ukotven v tradicích a příbězích. Práce s historicky významným českým územím podporuje u žáků nejen zájem o čtení, ale také rozvíjí jejich kulturní povědomí, vztah k místu, kde žijí, a respekt k lidovým tradicím.

Metodika je rozdělena do pěti tematických kapitol, které na sebe volně navazují, ale mohou být využívány i samostatně. Každá kapitola obsahuje texty k přečtení, otázky k procvičení čtenářských gramotností a úkoly. Důraz je kladen na aktivní zapojení žáků. Metodika je určena především pro práci v hodinách českého jazyka a čtení, lze ji však snadno propojit i s prvoukou, výtvarnou výchovou či hudební výchovou.

Metodika je vydávána elektronicky a volně přístupná na webových stránkách projektu map.masceskyles.cz.

Obsah jednotlivých kapitol:

- *Objevujeme Chodsko* – první kapitola je věnována seznámení s regionem Chodsko, jeho polohou, vesnicemi a základními historickými a kulturními souvislostmi.
- *Chodské dobroty* – kapitola je zaměřena na chodskou kuchyni, především na chodské koláče.
- *Řemesla a povolání* – třetí kapitola se věnuje tradičním řemeslům a povoláním typickými pro Chodsko. Žáci se seznamují s tím, čím se lidé v minulosti zabývali a jak jejich práce souvisela s místním prostředím.
- *Masopust na Chodsku* – kapitola přibližuje žákům lidový zvyk masopustu a jeho podobu v Postřekově.
- *Chodské kroje* – poslední kapitola je zaměřena na chodské kroje jako výrazný symbol regionální identity. Žáci se seznamují s jejich vzhledem, barvami a významem jeho částí.

Jednotlivé aktivity reflektují zejména ty čtenářské strategie, které vedou čtenáře k lepšímu vnímání sdělení a hlubšímu pochopení textu. Mezi ty patří zejména:

- *Porozumění textu* - číst s porozuměním znamená rozumět tomu, co je vyjádřeno souvislým textem, rozumět myšlenkám autora. Porozumění čtenému lze ovšem vyžadovat jen u textů přiměřených věku žáků (rozumová úroveň žáka, jazyková úroveň...).¹
- *Vyjasňování* - vyjasňovat znamená vyvozovat informace, které nejsou explicitně vyjádřené, odhadovat na základě kontextu význam neznámé informace, odhadovat významy slov, slovních spojení a vět na základě kontextu nebo vlastní zkušenosti.
- *Předvídání* - předvídáním vedeme žáky k tomu, aby se nad textem zamysleli a na základě vodítek z textu, vlastních zkušeností, vědomostí či dovedností navrhovali, co se v ději stane dál. Cílem této strategie není hádat.² Je důležité nezaměňovat fantazii s předvídáním. Předvídání by mělo mít jasně patrnou oporu v textu.
- *Shrnování* - shrnování po nás vyžaduje, abychom podstatu textu vyjádřili ve zhuštěné a srozumitelné formě. Cílem je naučit žáky, aby byli schopni vybrat z textu klíčové informace a myšlenky a odlišit podstatné od méně důležitého. U mladších žáků můžeme začít s dějovými obrázky, které budou řadit podle chronologie příběhu nebo vstupu literárních postav do děje.³

¹ <https://novaskoladuha.cz/c/cteni-s-porozumenim-metodika-vyuky-cteni-68/> [cit. 2022-08-01]

² <https://didaktikamj.upol.cz/index.php/ctenarska-gramotnost/ctenarske-strategie>

³ <https://didaktikamj.upol.cz/index.php/ctenarska-gramotnost/ctenarske-strategie>

- *Propojován informací/hledání souvislostí na základě zkušeností* - cílem je konfrontovat zkušenosti žáků s informacemi v textu tak, aby se dokázali vžít do děje či do postav, které v textu vystupují (např. chování postav v určitých situacích), využít je jako poučení pro svůj vlastní život.⁴
- *Práce s nelineárním textem, propojování informací, čtení z obrázku* - schopnost porozumět, interpretovat a vyvozovat informace z textů, které nejsou uspořádány lineárně (tj. jako souvislý příběh nebo věty jdoucí za sebou). Příklady nelineárních textů: mapy, tabulky, grafy apod. Předstupněm práce s nelineárním textem je čtení z obrázku. Žák na základě obrázků nebo ilustrací předvídá děj, rekonstruuje události nebo porovnává obrázek s psaným textem.
- *Dějová/časová posloupnost* - schopnost žáka porozumět logickému nebo chronologickému uspořádání událostí v příběhu. Zahrnuje identifikaci toho, co se stalo nejdříve, co následovalo a jak příběh skončil.
- *Naslouchání* - naslouchání zahrnuje soustředěné vnímání mluveného slova, schopnost zpracovat slyšené informace a reagovat na ně adekvátním způsobem.

Vysvětlení piktogramů:

předčítá učitel

žák pracuje samostatně / samostatná práce

žáci pracují ve dvojicích

žáci pracují ve skupinách / skupinová práce

⁴ <https://didaktikamj.upol.cz/index.php/ctenarska-gramotnost/ctenarske-strategie>

1 Objevujeme Chodsko

CH odsko je území rozkládající se na západě České republiky. Zahrnuje celkem 11 obcí. Oblast disponuje nejen bohatou historií a krajinnými půvaby, ale také dlouholetými tradicemi. Z historické podstaty se Chodsko dělí na dvě části: horní a dolní, město Domažlice může být jakýmsi dělítkem mezi těmito dvěma částmi. Severně od Domažlic se nachází horní část Chodska (Postřekov, Klenčí pod Čerchovem, Chodov, Újezd, Draženov), která se vyznačovala prostotou a chudším životem. Tamní lidé se věnovali spíše řemeslům, jako je výroba keramiky, krajky, či kanafasu. Obce dolního Chodska (Stráž, Tlumačov, Mrákov, Klíčov, Chodská Lhota a Pocinovice) byly spíše zemědělské.

Obr. 1 – Mapa s vyznačením Plzeňského kraje (Zdroj: vlastní tvorba)

Obr. 2 – Mapa s vyznačením regionu Chodska (Zdroj: vlastní tvorba)

Zdroj: www.mapaceskerekrepubliky.cz/slepa-mapa-cr

➤ Známe chodské vesnice?

pomůcky: názvy vesnic rozdělené na slabiky (příloha č. 1), chodské vsi na mapě (příloha č. 2)

S žáky si ukážeme mapu okresu Domažlice a chodské vesnice, jejichž názvy si napíšeme na tabuli: POSTŘEKOV, KLENČÍ POD ČERCHOVEM, CHODOV, ÚJEZD, DRAŽENOV, STRÁŽ, TLUMAČOV, MRÁKOV, KLÍČOV, CHODSKÁ LHOTA, POCINOVICE. Po třídě rozmístíme lístečky s názvy vesnic, které jsou rozstříhané na slabiky, úkolem žáků je lístečky najít a vytvořit správný název vesnice. Náповěda: První část slova je vždy zvýrazněná tučně.

➤ Domluvíme se na Chodsku?

Chodské nářečí

Lidé žijící na Chodsku jsou nazýváni **Chodové**. Mluví česky stejně jako lidé v naší České republice, ale mohlo by se zdát, že jejich čeština má nějaké odlišnosti. **Bulačina**, jak se chodské nářečí nazývá, má své charakteristické rysy:

- ❖ používání „ej“ místo „ý“ – místo mlýn se na Chodsku říká mlejn,
- ❖ písmeno „D“ mění na „R“ – místo dědek říkají děrek,
- ❖ v některých slovech se přidává písmeno „H“ před samohláskami – např. ve slově ukázat, se říká hukázat.

Žákům čteme jednotlivá slova v chodském nářečí a oni se snaží uhodnout, co slovo znamená. Můžeme jim pomoci náповědou (viz text kurzívou).

- ❖ **VRHLÍK** (~ KVĚTINÁČ)
Nádoba, do které se sází rostliny.
- ❖ **VOŠOUCH** (~ BRAMBORÁK)
Placka z nastrouhaných brambor, dává se do ní česnek a majoránka, smaží se na pánvi.
- ❖ **KULÁČ** (~ KOLÁČ)
Sladké jídlo z těsta, může mít různé náplně – tvaroh, mák, povidla.
- ❖ **KOLMAHA** (~ ZAHRADNÍ KOLEČKO)
Vozík s jedním kolečkem a dvěma držadly, pomáhá nám vozit hlínu a tlačí se před sebou jako kočárek.
- ❖ **RYMÍK** (~ RYBNÍK)
Vodní nádrž, kterou vytvořil člověk a slouží k chovu ryb, plavou v něm žáby i kachny.
- ❖ **BUMBUS** (~ BONBON)
Malá sladká dobrota, může být barevný, ovocný nebo čokoládový, dává se do pusy.

➤ Známe chodská slovíčka?

pomůcky: pastelky, příloha č. 4 vytištěná pro každého žáka

Vytištěnou přílohu rozdáme jednotlivým žákům. Žáci mají za úkol spojit obrázek se správným názvem.

➤ Víme, co znamená být statečný?

S žáky si povídáme si o tom, co je to statečnost. Vysvětlíme jim, že někteří Chodové dříve hlídali hranice a přečteme příběh: Stateční Chodové a jejich pejskové. Už v průběhu čtení pokládáme otázky vztahující se k textu.

Stateční Chodové a jejich pejskové

Byli jednou stateční páni, kterým se říkalo Chodové. Žili v lesích a jejich prací bylo hlídat, aby se do vesnice nedostal někdo zlý. Vodili s sebou své velké a silné pejsky, kteří jim pomáhali. A víte, co ještě měli? V ruce nosili takovou hůl, které se říkalo **čakan**.*

Znáš slovo „čakan“? Víš, k čemu slouží?

Jejich pejskové měli hustou srst a výborný čich. To znamená, že cítili všechno, co se v lese hýbalo, i když to bylo hodně daleko! Když se blížil někdo cizí, pejsci hned začali štěkat, aby dali vědět, že se blíží nebezpečí.

Jednoho večera se Chod vracel domů lesem. Najednou uslyšel divné zvuky. Vzal svého pejska a šli se podívat, co se děje.

Co myslíš, co Chod uvidí v lese? Bude to zvíře, nebo lidé?

A představte si! Viděli, jak se nějaký cizí pán plíží k vesnici! Chod poslal svého pejska před sebe na průzkum. Pejsek začal štěkat a vrčet tak mocně, že se cizí páni polekali a utekli pryč!

Proč asi pejsci štěkali a vrčeli? Co tím chtěli dát najevo?

Chod a jeho pejsek se pak vrátili domů, kde na ně čekala teplá večeře a měkká postýlka. A tak Chodové a jejich pejskové hlídali lesy a chránili všechny, kdo tam žili.

Jak myslíš, že by to dopadlo, kdyby pejsek nezačal štěkat?

* Čakan je příruční zbraň v podobě sekery kombinované s kladívkem, v horní části je sekera bohatě zdobená. (obrázek v příloze č. 3)

Po přečtení textu dáváme žákům otázky. Odpovědi mohou psát na tabulky.

Příklady otázek:

- 1) *Jak se říkalo statečným pánům, kteří bydleli na Chodsku? (Chodové)*
- 2) *Co dělali pejsci, když cítili nebo slyšeli, že někdo cizí přichází? (začali štěkat)*
- 3) *Co udělali cizí páni, když na ně pejsci vrčeli a štěkali? (utekli)*
- 4) *Jakému nástroji se čakan nejvíce podobá? (sekera)*

➤ Už víme, co je bulačina?

pomůcky: příběh „Výlet k babičce“ (příloha č. 5)

Příběh promítneme žákům na tabuli a společně přečteme. Po přečtení textu dáváme žákům otázky. Odpovědi mohou psát na tabulky.

Příklady otázek:

- 1) *Jmenuj 3 postavy z příběhu.*
- 2) *Jaký byl Kuba?*
- 3) *Napiš jednu větu, o čem je příběh.*

➤ Dokážeme seřadit obrázky podle děje příběhu?

pomůcky: příloha č. 6 vytištěná pro každého žáka

Vytištěnou přílohu rozdáme jednotlivým žákům. Aktivita vychází z příběhu Výlet k babičce. Úkolem žáků je přiřadit k jednotlivým obrázkům čísla od 1 do 4, podle toho, jak se děj příběhu odehrává.

➤ Zvládneme nahradit slova?

pomůcky: příběh s vynechanými slovy (příloha č. 7) vytištěný pro každého žáka

Vytištěnou přílohu rozdáme jednotlivým žákům. Aktivita navazuje na příběh Výlet k babičce. V textu jsou některá slova napsaná v chodském nářečí (zvýrazněná tučně). Úkolem žáků je tato slova nahradit slovy spisovné češtiny.

➤ Známe délku slabik?

pomůcky: příloha č. 8 vytištěná pro každého žáka

Vytištěnou přílohu rozdáme jednotlivým žákům. Úkolem žáků je určit délku slabik.

➤ Spočítáme slabiky?

pomůcky: příloha č. 9 vytištěná pro každého žáka

Vytištěnou přílohu rozdáme jednotlivým žákům. Úkolem žáků je spočítat slabiky a rozlišit slova podle délky slabik.

➤ Rozumíme větám?

pomůcky: příloha č. 10 vytištěná pro každého žáka

Vytištěnou přílohu rozdáme jednotlivým žákům. Úkolem žáků je doplnit slova do vět dle správného významu.

➤ Naučíme se některé anglické výrazy?

S žáky se naučíme některá anglická slovíčka vztahující se k tématu Chodsko.

Chodové – the Chods [de kodz]

Nářečí – dialect [dajelekt]

Kroj – traditional folk costume [tradišnl fouk kostjům]

Koláč – Chod pastry [kod pejstrí]

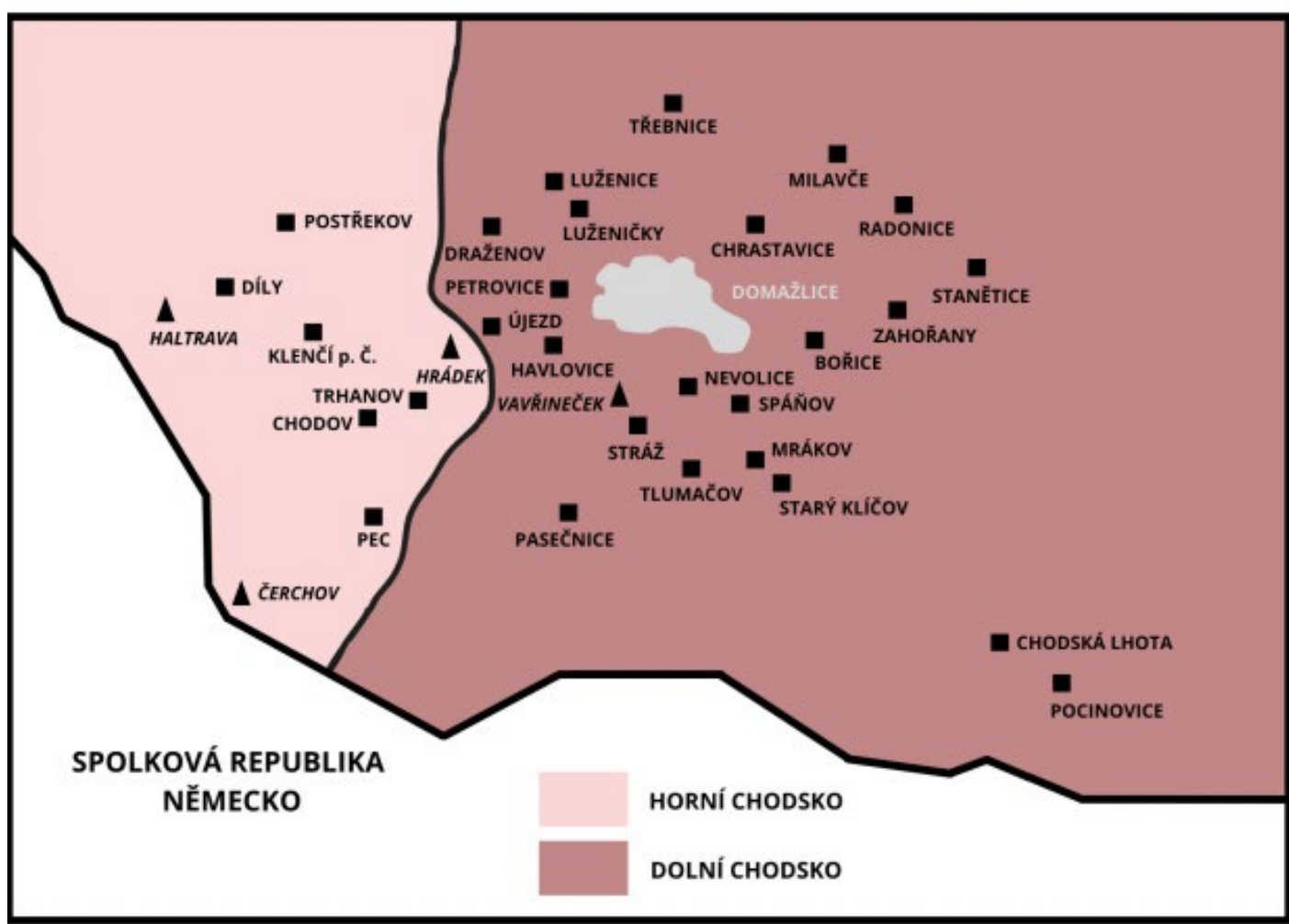
Dudácká muzika – bagpipe music [bægpajp mjúzík]

PŘÍLOHY KE KAPITOLE 1

Příloha č. 1

	✂		✂	
✂	PO	STŘE	KOV	
	KLEN	ČÍ	POD	ČER
	CHO	VEM		
	CHO	DOV	MRÁ	KOV
	DRA	ŽE	NOV	
	STRÁŽ		Ú	JEZD
	TLU	MA	ČOV	
	STA	RÝ	KLÍ	ČOV
	CHOD	SKÁ	LHO	TA
	PO	CI	NO	VI
	CE			

Příloha č. 2

Zdroj: vlastní tvorba

Příloha č. 3

Zdroj: vlastní foto

Příloha č. 4

Různými pastelkami spoj vždy správný název a obrázek.

BUMBUS

VOŠOUCH

VRHLÍK

RYMÍK

KOLMAHA

KULÁČ

BUMBUS

VOŠOUCH

VRHLÍK

RYMÍK

KOLMAHA

KULÁČ

Příloha č. 5

VÝLET K BABIČCE

JEDNOU ŠEL KUBA S MAMINKOU NA **HYJTU** K BABIČCE.

BABIČKA MĚLA RADOST, ŽE PŘIŠLI A POZVALA JE DOVNITŘ.

„POJĎTE DÁL, MÁM PRO VÁS K OBĚDU **VOŠOUCHY!**“ USMÁLA SE.

KUBA SI SEDL KE STOLU A OCHUTNAL.

„MŇAM! TY JSOU NEJLEPŠÍ NA SVĚTĚ!“ POCHVÁLIL BABIČKU.

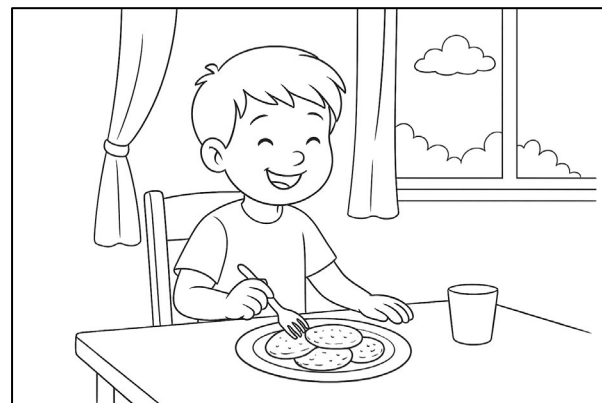
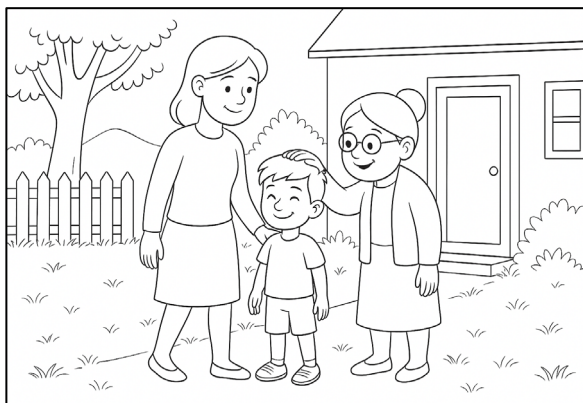
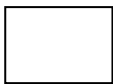
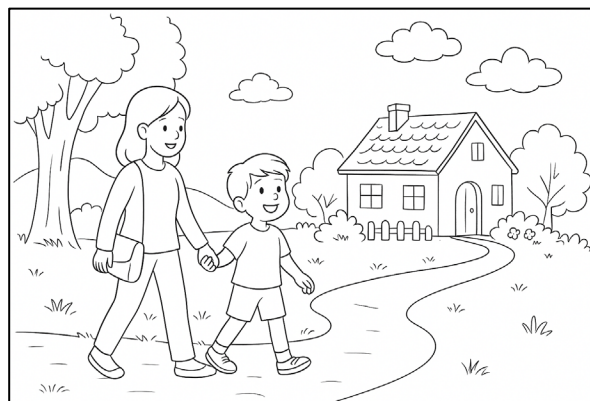
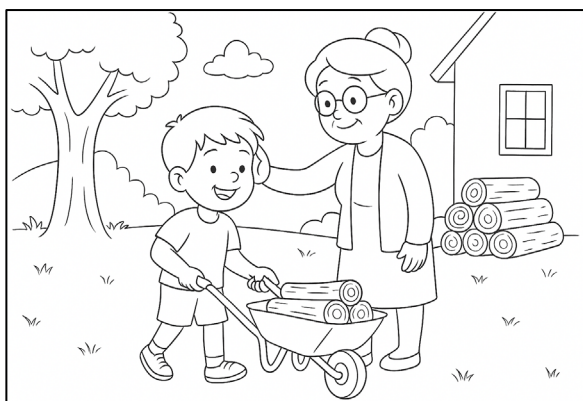
„TY JSI ALE **HODNYJ** KLUK,“ ŘEKLA BABIČKA A POHLADILA VNUKA PO VLASECH.

PO OBĚDĚ KUBA BABIČCE POMÁHAL SE DŘÍVÍM. VOZIL JE S **KOLMAHOU**.

„TY JSI DNES MOC **PRACOVITYJ**, MÁM Z TEBE RADOST!“ USMÁLA SE BABIČKA.

KUBA SE USMÁL TAKY. MĚL BABIČKU MOC RÁD.

Příloha č. 6

Příloha č. 7

Doplň slova do textu tak, aby věty dávaly smysl.

HODNÝ

NÁVŠTĚVU

BRAMBORÁKY

KOLEČKEM

PRACOVITÝ

VÝLET K BABIČCE

JEDNOU ŠEL KUBA S MAMINKOU NA _____ K BABIČCE.

BABIČKA MĚLA RADOST, ŽE PŘIŠLI A POZVALA JE DOVNITŘ.

„POJĎTE DÁL, MÁM PRO VÁS K OBĚDU _____!“ USMÁLA SE.

KUBA SI SEDL KE STOLU A OCHUTNAL.

„MŇAM! TY JSOU NEJLEPŠÍ NA SVĚTĚ!“ POCHVÁLIL BABIČKU.

„TY JSI ALE _____ KLUK,“ ŘEKLA BABIČKA A POHLADILA VNUKA PO VLASECH.

PO OBĚDĚ KUBA BABIČCE POMÁHAL SE DŘÍVÍM. VOZIL JE S _____.

„TY JSI DNES MOC _____, MÁM Z TEBE RADOST!“ USMÁLA SE BABIČKA. KUBA SE USMÁL TAKY. MĚL BABIČKU MOC RÁD.

HODNÝ

NÁVŠTĚVU

BRAMBORÁKY

KOLEČKEM

PRACOVITÝ

VÝLET K BABIČCE

JEDNOU ŠEL KUBA S MAMINKOU NA _____ K BABIČCE.

BABIČKA MĚLA RADOST, ŽE PŘIŠLI A POZVALA JE DOVNITŘ.

„POJĎTE DÁL, MÁM PRO VÁS K OBĚDU _____!“ USMÁLA SE.

KUBA SI SEDL KE STOLU A OCHUTNAL.

„MŇAM! TY JSOU NEJLEPŠÍ NA SVĚTĚ!“ POCHVÁLIL BABIČKU.

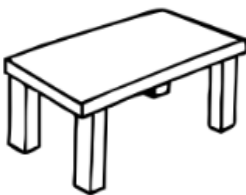
„TY JSI ALE _____ KLUK,“ ŘEKLA BABIČKA A POHLADILA VNUKA PO VLASECH.

PO OBĚDĚ KUBA BABIČCE POMÁHAL SE DŘÍVÍM. VOZIL JE S _____.

„TY JSI DNES MOC _____, MÁM Z TEBE RADOST!“ USMÁLA SE BABIČKA. KUBA SE USMÁL TAKY. MĚL BABIČKU MOC RÁD.

Příloha č. 8

Podle délky slabik nakresli do políček pod písmena buď tečku (krátká slabika) nebo čárku (dlouhá slabika).

BRAMBORÁKY	KUBA	BABIČKA
• • •		
MAMINKA	STŮL	DŘÍVÍ

Příloha č. 9

Spočítej slabiky v každém slově a jejich počet si napiš do rámečku pod slova. Podle počtu slabik škrtni v řádku vždy jedno slovo, které mezi ostatní nepatří.

MAMINKA	BABIČKA	STOLEČEK	KUBA	NÁVŠTĚVA
____	____	____	____	____
DŘÍVÍ	KOLEČKO	DOMEK	POMOC	OBĚD
____	____	____	____	____
STŮL	VNUK	POCHVALA	VLAS	STROM
____	____	____	____	____
KOLMAHA	NOŽIČKA	BRAMBORÁK	KUBÍČEK	RADOST
____	____	____	____	____

Příloha č. 10

Doplň do věty vždy jedno slovo z rámečku tak, aby dávala smysl.

KOLÁČ

KROJÍCH

PÍSNÍČKU

DOMAŽLIC

TANEČNÍK

HRNEČEK

1. HONZÍK JEL S MAMINKOU NA VÝLET DO _____.
2. NA TRHU OCHUTNAL SLADKÝ _____.
3. V OBCHODĚ SI KOUPIL MALÝ _____ S CHODSKÝM VZOREM.
4. NAKONEC SI S MAMINKOU ZAZPÍVAL CHODSKOU _____.
5. CESTOU DOMŮ SE TOČIL JAKO _____.
6. NA NÁMĚSTÍ UVIDĚL DÁMY V CHODSKÝCH _____.

KOLÁČ

KROJÍCH

PÍSNÍČKU

DOMAŽLIC

TANEČNÍK

HRNEČEK

1. HONZÍK JEL S MAMINKOU NA VÝLET DO _____.
2. NA TRHU OCHUTNAL SLADKÝ _____.
3. V OBCHODĚ SI KOUPIL MALÝ _____ S CHODSKÝM VZOREM.
4. NAKONEC SI S MAMINKOU ZAZPÍVAL CHODSKOU _____.
5. CESTOU DOMŮ SE TOČIL JAKO _____.
6. NA NÁMĚSTÍ UVIDĚL DÁMY V CHODSKÝCH _____.

2 Chodské dobroty

Na Chodsku se vaří a peče spousta tradičních jídel. Často se jedná o jednoduché pokrmy z brambor, kysaného zelí, smetany, vajec, mouky nebo kyselého mléka. Můžeme jmenovat báč, bacán, toč, mětánky nebo píprlák. Mezi nejznámější vyhlášenou specialitu patří chodské koláče. Upéct tuhle tradiční sladkost umí jen málokterá hospodyňka v kraji. Chodské koláče se v místních rodinách pekly už od nepaměti a jejich kvalita a zdobené odrážely fantazii pekařky a finanční možnosti rodiny. Recept na ně se dědí po generacích. Koláče bývají hodně mazané tvarohem, zdobené mákem, povidly, sypané rozinkami a mandlemi. Jsou polité smetanou s rumem a nakonec posypané vanilkou a cukrem.⁵

➤ Víme, jak vypadá chodský koláč?

pomůcky: příloha č. 11 (vytištěná pro každého žáka)

Vytištěnou přílohu rozdáme jednotlivým žákům. Žáci si přečtou text o chodském koláči a žlutou pastelkou vybarví suroviny, které do něj patří.

➤ Dokážeme nahradit všechna slova?

pomůcky: příloha č. 12 (vytištěná pro každého žáka)

Vytištěnou přílohu rozdáme jednotlivým žákům. V textu jsou některá slova vynechaná. Úkolem žáků je slova doplnit podle textu o chodském koláči.

➤ Víme, jak vypadají jednotlivé suroviny na chodském koláči?

pomůcky: příloha č. 13 (vytištěná pro každého žáka)

Vytištěnou přílohu rozdáme jednotlivým žákům. Úkolem žáků je k jednotlivým surovinám přiřadit čísla.

➤ Rozumíme příběhu?

S žáky si povídáme o spolupráci. Vysvětlíme jim, proč je dobré si vzájemně pomáhat a spolupracovat. Poté přečteme příběh: Jak Honzík pomáhal s jablečným štrúdl. Již v průběhu čtení pokládáme žákům otázky vztahující se k textu.

Jak Honzík pomáhal s jablečným štrúdl

Honzík měl rád sladké dobroty. Nejvíce mu chutnal jablečný štrúdl, který maminka pekla o víkendech.

Co myslíš, že Honzík udělá, když bude mít chuť na štrúdl?

Jednoho dne se Honzík zeptal:

„Maminko, upečeš dnes štrúdl?“

Maminka odpověděla:

„Ráda, ale potřebuji s tím pomoc. Pomůžeš mi?“

⁵ <https://www.regionchodsko.cz/post/chodsk%C3%BD-kol%C3%A1%C4%8D-i>

Honzík přikývl a pustili se s maminkou do práce. Společně oloupali jablka, nastrouhali je a smíchali s cukrem a skořicí.

Maminka připravila těsto a Honzík pomáhal těsto rozválet. Poté na něj rozprostřeli jablečnou náplň a opatrně zabalili. Dali ho na plech a strčili do trouby.

Když byl štrúdl upečený, maminka řekla:

„Díky tvé pomoci se nám štrúdl opravdu povedl.“

Co znamená, že se štrúdl povedl? Mohlo se něco pokazit?

Honzík ochutnal a usmál se:

„Je výborný! A mám z něj ještě větší radost, protože jsem ho pomáhal připravit.“

Po přečtení textu pokládáme žákům otázky. Odpovědi mohou psát na tabulky.

Příklady otázek:

- 1) *Co měl Honzík rád? (jablečný štrúdl)*
- 2) *S čím mamince pomáhal? (s přípravou jablečného štrúdlu)*
- 3) *Jak se Honzík cítil, když štrúdl ochutnal? (měl radost, protože ho pomáhal připravit)*

➤ **Poznáme, který obrázek vypovídá o příběhu?**

pomůcky: příloha č. 14 (vytištěná pro každého žáka)

Vytištěnou přílohu rozdáme jednotlivým žákům. Jejich úkolem je poznat a vybarvit obrázek, který zachycuje děj příběhu.

➤ **Naučíme se společně básničku?**

pomůcky: příloha č. 15

Na tabuli promítneme žákům básničku a společně se ji naučíme.

➤ **Víme, jak se peče chodský koláč?**

pomůcky: příloha č. 16

Na tabuli promítneme žákům postup pečení chodského koláče a společně si jej přečteme.

➤ **Zvládneme upéct chodský koláč?**

pomůcky: příloha č. 17 vytisknutá pro každého žáka

Vytištěnou přílohu rozdáme jednotlivým žákům. Jejich úkolem je seřadit správně obrázky tak, jak jdou za sebou při přípravě chodského koláče.

➤ **Uspořádáme správně věty?**

pomůcky: příloha č. 18 vytisknutá do dvojic/skupin dle počtu žáků

Vytištěnou přílohu rozdáme žákům do dvojic. Žáci mají za úkol ve dvojici nebo ve skupině rozstříhat text dle vyznačených čar na jednotlivé věty. Poté je musí poskládat ve správném pořadí tak, aby byl pracovní postup pečení chodského koláče správně.

➤ Zvládneme vyluštit tajenku?

pomůcky: příloha č. 19 vytisknutá pro každého žáka

Vytištěnou přílohu rozdáme jednotlivým žákům. Žáci mají za úkol určit druhé slovo ve větě a poté první písmeno z druhého slova napsat do tajenky.

➤ Pomůžeme Tondovi najít cestu ke koláči?

pomůcky: příloha č. 20 vytisknutá pro každého žáka

Vytištěnou přílohu rozdáme jednotlivým žákům. Jejich úkolem je vybarvit slova, která obsahují písmeno T a A zároveň.

➤ Víš, že chodské koláče mohou vypadat různě?

pomůcky: příloha č. 21 vytisknutá pro každého žáka

Vytištěnou přílohu rozdáme jednotlivým žákům. Úkolem žáků je správně přiřadit větu k obrázku koláče.

➤ Naučíme se některé anglické výrazy?

S žáky se naučíme některá anglická slovíčka vztahující se k tématu chodské dobroty.

Koláč – Chod pastry [kod pejstrí]

Těsto - dough [dou]

Mák – poppy seed [popi síd]

Tvaroh - quark [kvark]

Povidla - plum jam [plam džem]

PŘÍLOHY KE KAPITOLE 2

Příloha č. 11

CHODSKÝ KOLÁČ

CHODSKÝ KOLÁČ JE KULATÝ KOLÁČ SE ZDOBENÍM.

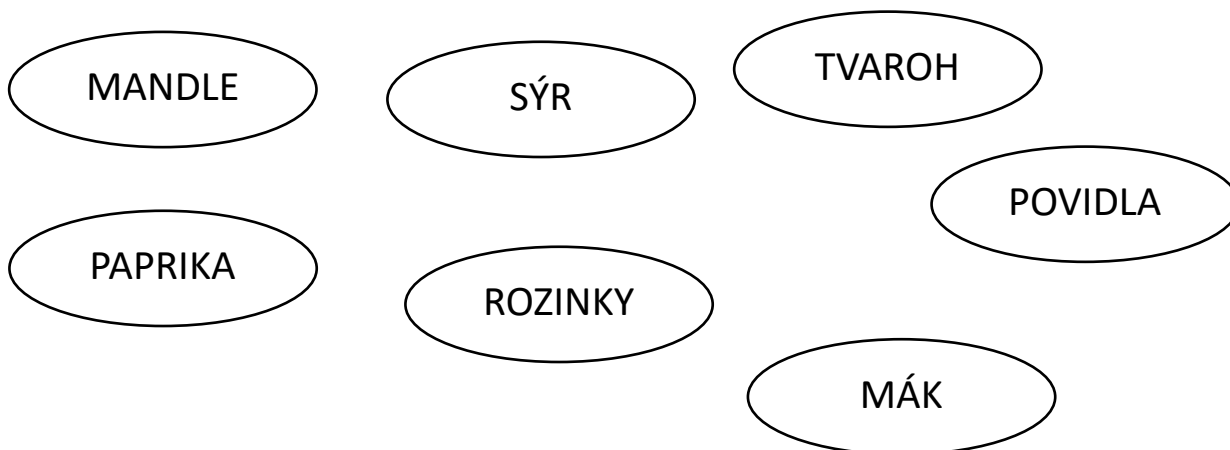
NÁPLNĚ DO KOLÁČE JSOU **TVAROH, MÁK, POVIDLA**.

NAVRCH SE DÁVAJÍ **ROZINKY A MANDLE**.

KOLÁČ SE PEČE PŘI SLAVNOSTECH NA CHODSKU.

MEZI DALŠÍ CHODSKÉ DOBROTY PATŘÍ TOČ, ZELNÉ PLACKY A BRAMBORÁKY.

ŽLUTOU pastelkou vybarvi všechny suroviny, které potřebujeme k výrobě CHODSKÉHO KOLÁČE:

Příloha č. 12

NÁPLNĚ DO KOLÁČE JSOU _____, _____, _____.

KOLÁČ SE PEČE PŘI SLAVNOSTECH NA _____.

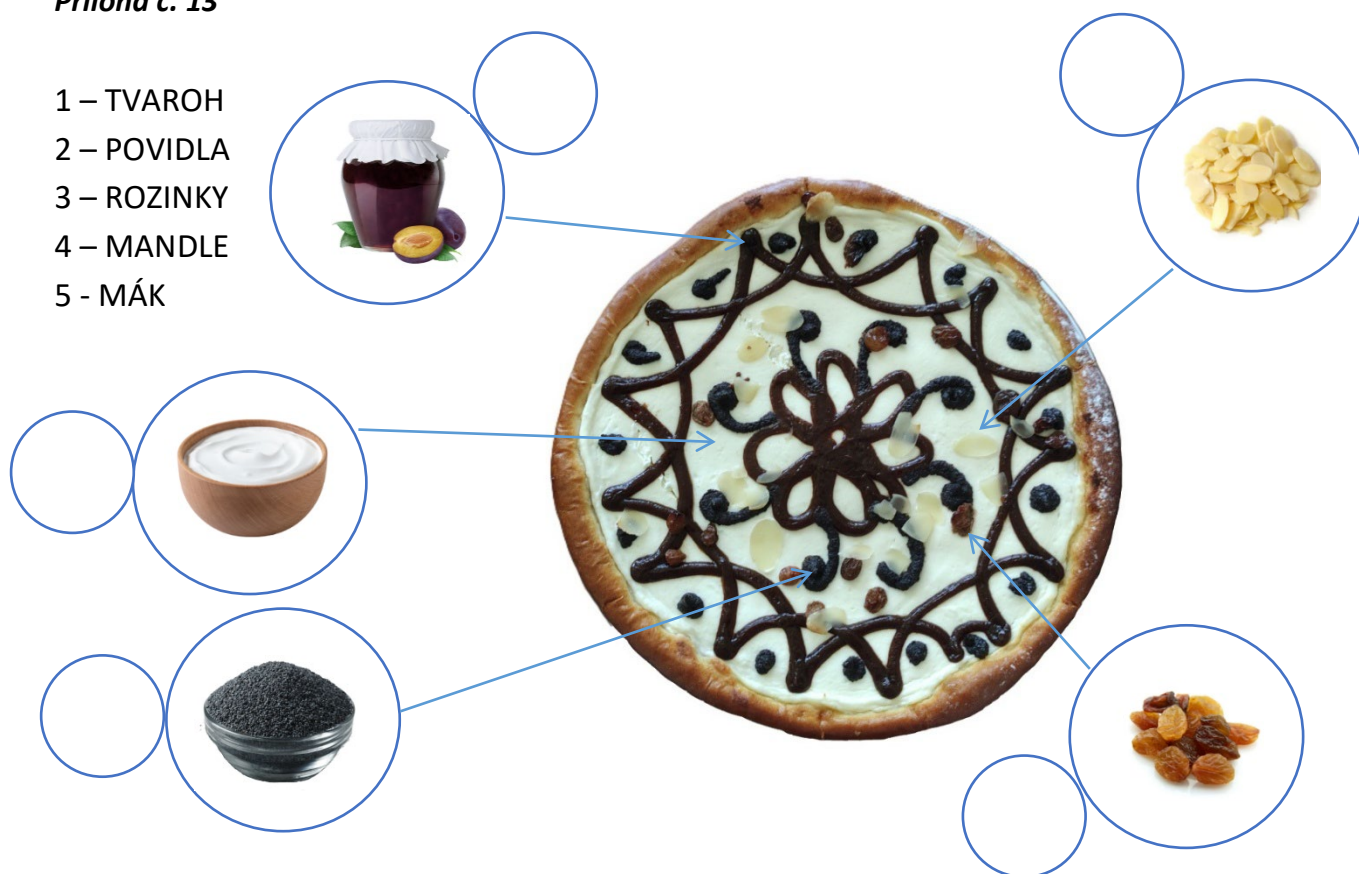
NAVRCH SE DÁVAJÍ _____, _____.

MEZI DALŠÍ CHODSKÉ DOBROTY PATŘÍ _____,

_____, _____.

Příloha č. 13

- 1 – TVAROH
- 2 – POVIDLA
- 3 – ROZINKY
- 4 – MANDLE
- 5 - MÁK

Příloha č. 14

Vyber a vybarvi obrázek, který odpovídá příběhu.

Příloha č. 15

KOLÁČE

PŘIPRAVÍME PEKÁČE,
UPEČEME KOLÁČE,
OZDOBÍME TVAROHEM,
PŘIDÁME I MÁK,
PÉCT KOLÁČE, TOTIŽ NENÍ JEN TAK.
NAVRCH DÁME ROZINKY,
MANDLIČKY A SMETANU,
TĚŠÍM SE, AŽ KOUSEK KOLÁČE DOSTANU.

Příloha č. 16

POSTUP PŘÍPRAVY CHODSKÉHO KOLÁČE

K UPEČENÍ CHODSKÉHO KOLÁČE BUDEME POTŘEBOVAT: MLÉKO, MOUKU, VAJÍČKA, DROŽDÍ, MÁSLA, SŮL, CITRON, RUM, SMETANU, TVAROH, MÁK, POVIDLA, ROZINKY A MANDLE.

NEJPRVE SI Z PŘIPRAVENÝCH SUROVIN VYPRACUJEME TĚSTO.

TĚSTO NECHÁME VYKYNOUT.

PO VYKYNUTÍ SI VYTVOŘÍME BOCHÁNKY.

NÁSLEDNĚ JE VÁLEČKEM ROZVÁLÍME DO KULATÉHO TVARU.

OKRAJE POTŘEME VAJÍČKEM.

NA ŘADU PŘICHÁZÍ ZDOBENÍ KOLÁČE.

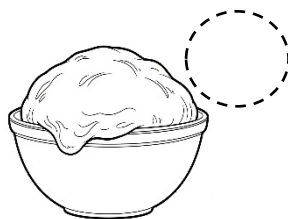
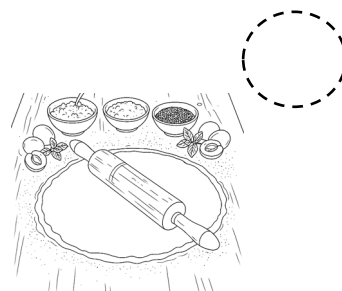
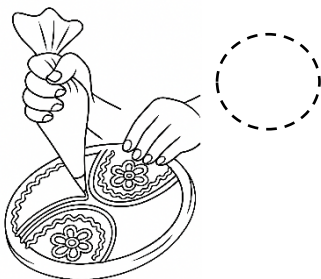
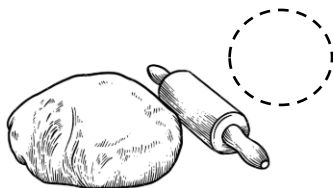
CHODSKÉ KOLÁČE SE ZDOBÍ TVAROHEM, MÁKEM A POVIDLY.

KDYŽ JE KOLÁČ NAZDOBENÝ, VLOŽÍME HO DO TROUBY, KDE HO PEČEME 20 MINUT NA 180°C.

HOTOVÉ, JEŠTĚ HORKÉ, KOLÁČE POLÉVÁME SMETANOU A CUKRUJEME.

Příloha č. 17

Označ obrázky čísly od 1 do 7 za sebou tak, aby odpovídaly postupu pečení chodského koláče.

Příloha č. 18

Rozstříhejte si jednotlivé věty a poté je seřaďte tak, jak jdou za sebou při pečení chodského koláče.

BOCHÁNKY ROZVÁLÍME DO TVARU KOLÁČE A PŘIPRAVÍME SI NÁPLNĚ.

DO MÍSY DÁME SUROVINY A UDĚLÁME TĚSTO.

Z TĚSTA VYTVOŘÍME BOCHÁNKY.

NAZDOBENÉ KOLÁČE UPEČEME V TROUBĚ.

KOLÁČE ZDOBÍME TVAROHOM, MÁKEM A POVIDLÝ.

TĚSTO NECHÁME V MÍSE VYKYNOUT.

Příloha č. 19

V každé větě podtrhni druhé slovo.

- 1) ANIČKA DĚLÁ TĚSTO.
- 2) ZUZKA ROZDĚLUJE PEČÍCÍ PAPIRY.
- 3) PEPÍK ODMĚŘUJE MLÉKO.
- 4) KÁJA ŽHAVÍ PEC.
- 5) JANIČKA DOPLŇUJE TVAROH DO ZDOBICÍHO SÁČKU.

Do tajenky napiš první písmeno z podtržených slov. V tajence ti vyjde název suroviny, která se přidává do těsta na koláče.

TAJENKA: _ _ _ _ _ í

Příloha č. 20

Pomoz Tondovi najít cestu ke koláči. Vybarvi pouze taková políčka se slovem, která mají obě písmena **T** a **A**.

TONDA

MANDLE	KUS	MÁK	SUŠENKA
TVAROH	TROUBA	PEKAŘ	MÁSLO
CUKR	STROUHAT	MOUKA	SŮL
MLÉKO	VAŘIT	ČOKOLÁDA	MED
MÍSA	STĚRKA	SMETANA	VÁLEČEK
PEKÁČ	PERNÍK	TALÍŘ	SMÍCHAT
VAŘEČKA	FORMA	VAJÍČKO	TĚSTO

Příloha č. 21

Přečti si větu a napiš písmeno, které je u věty, pod koláč, pro který platí.

Věty:

Např.: A) KOLÁČ MÁ HNĚDÝ OKRAJ.

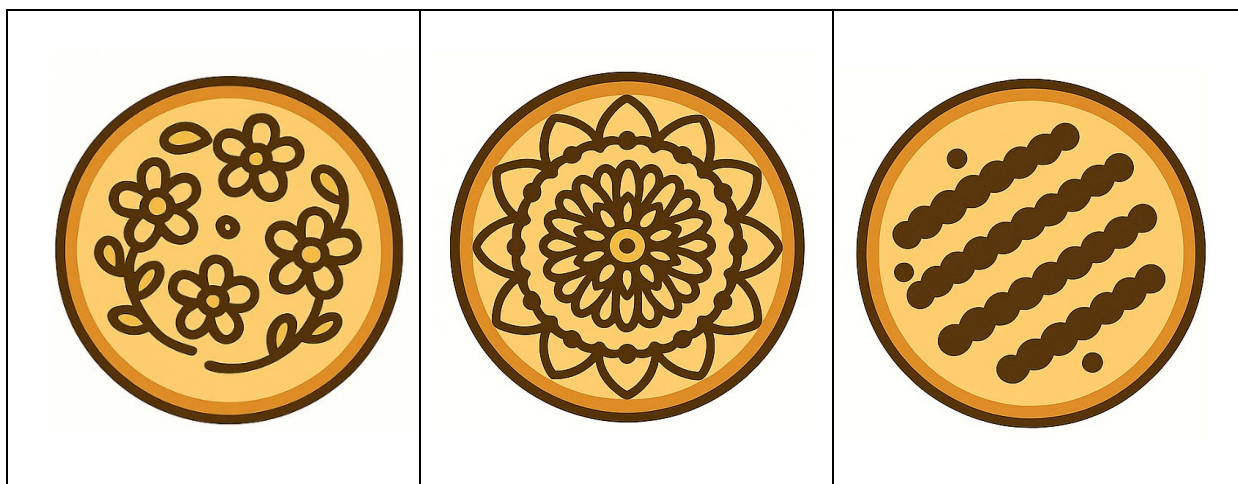
B) KOLÁČ JE KULATÝ.

C) NA KOLÁČI JSOU 4 KVĚTINY.

D) KOLÁČ MÁ VZOR SLUNCE.

E) KOLÁČ JE POSLEDNÍ V POŘADÍ.

F) TENTO KOLÁČ JE MEZI DVĚMA KOLÁČI.

A

A

A

3 Řemesla a povolání

Na Chodsku se řemesla provozovala neorganizovaně a sloužila pouze pro domácí hospodářské potřeby. Když Chodové přešli pod správu města Domažlice na začátku 17. století, nastaly organizační změny, neboť měšťané nebyli ochotni venkovské řemeslníky uznat za sobě rovné. Dokonce jim zakázali přístup s jejich výrobky do města. Tradiční řemesla se na Chodsku stále vyskytují. Přežívá specifická chodská muzika s typickými dudy, pečou se chodské koláče, místní lidé oblékají chodské kroje. Silná je také tradice výroby keramiky. Květy, vlčí máky i obilí malují na Chodsku ručně na vázy, talíře či hrnečky. V Kolovči na Domažlicku vyrábějí už od konce 18. století tradiční lidovou keramiku v červenohnědé barvě.

➤ Víme, co potřebují řemeslníci na Chodsku ke své práci a co vyrábějí?

pomůcky: příloha č. 22 vytištěná pro každého žáka

Vytištěnou přílohu rozdáme jednotlivým žákům. Jejich úkolem je spojit nástroj, výrobek a název povolání.

➤ Rozumíme příběhu?

Žákům přečteme příběh „Jak hrnečky tančily v peci.“ Již v průběhu čtení pokládáme žákům otázky vztahující se k textu.

Jak hrnečky tančily v peci

V jedné malé vesničce v zeleném domečku se zahrádkou bydlela holčička Evička. Ze všeho nejraději chodila za dědou do jeho dílny, kde to vonělo hlínou a barvami. Děda byl totiž keramik, to je někdo, kdo vyrábí věci z hlíny. „Dědo, co budeme dnes vyrábět?“ zeptala se Evička a posadila se ke stolu. Děda se usmál. „Dneska ti ukážu, jak se dělá pravý chodský hrneček!“ usmál se děda. Nejprve si připravíme měkkou hlínu. Představ si, že je jako těsto na cukroví – ale místo perníčků z ní budou hrníčky!“ Evička si hned představila, jak by asi chutnal čokoládový hrnek a zasmála se.

Děda položil kousek hlíny na hrnčířský kruh. „A teď pozor – tohle je kouzelný tanec hlíny,“ řekl slavnostně. Kruh se roztočil a hlína se začala kroutit, točit a vlnit jako baletka. Děda ji rukama tvaroval, až se z ní stal krásný hrneček.

Co je to hrnčířský kruh? A jak funguje?

Když byl hrnek hotový, děda ho nechal odpočinout a uschnout. Trvalo to několik dní. „Hrneček musí být pevný, aby se nerozbil, Evičko. Je to jako, když ty odpočíváš po běhání, abys nabrala sílu.“

Co by se mohlo stát s hrnečkem, který by nebyl dostatečně suchý?

Když byl hrneček suchý, děda ho vložil do pece a nechal ho vypálit, hrneček byl po vytažení z pece pevný. Děda si připravil barvy a štětec. „Teď přichází to nejkrásnější – malování a zdobení! Chodské hrnečky mívají na sobě kytičky. Jsou jako rozkvetlá louka.“ Děda namaloval spoustu barevných kytiček i na několik dalších již vyrobených hrnečků.

Nakonec nazdobené hrnečky opatrně začal vkládat znovu do velké pece. „Teď se hrnečky znovu vypálí“ vysvětlil děda. Pec byla velmi horká. Evička si představovala, co legračního se asi stane, když se zavřou dveře od pece.

Co myslíš, že se v peci dělo?

Jakmile děda dvířka od pece zavřel, hrnečky ožily. Uvnitř začaly tančit jako na hrnčířském bále. Hrneček s modrými květinami se točil dokola a volal: „Já jsem hrneček Tančílek“, jiný hrnek, na kterém byly květy růže, zvolal: „Já jsem hrneček Růžoslav,“ a oba společně tančily. Tancovaly rychle a stále se točily dokola. Jeden hrneček s červenými květy tančil tak divoce, že se málem rozbil.

Další den, když děda otevřel pec, stály všechny hrnečky na svých místech. Byly krásné a lesklé. Jen jeden hrneček byl malinko prasklý. „To je zvláštní,“ zamyslel se děda. Ale Evička se usmála a řekla: „Já myslím, že si hrnečky v peci užily pořádnou taneční zábavu.“ A od té doby Evička říká, že každý chodský hrneček má v sobě kousek tance.

Po přečtení textu pokládáme žákům otázky. Odpovědi mohou psát na tabulky.

Příklady otázek:

- 1) *Kde žila Evička? (v malé vesničce v zeleném domečku)*
- 2) *Co vyráběl děda v dílně? (keramiku)*
- 3) *Jak děda popsal točení hlíny na kruhu? (hlína se točí jako baletka)*
- 4) *Co mají na sobě hrnečky? (květiny)*
- 5) *Proč musí hrneček před vypálením uschnout? (aby byl pevný)*
- 6) *Jak se jmenovaly hrnečky v příběhu? (Tančílek, Růžoslav)*
- 7) *Kdo je to keramik? (ten, kdo vyrábí předměty z keramiky)*

➤ Víme, o čem příběh byl?

pomůcky: příloha č. 23 vytištěná pro každého žáka

Vytištěnou přílohu rozdáme jednotlivým žákům. Jejich úkolem je rozhodnout, zda jsou věty podle příběhu pravdivé, či nikoliv, a zakroužkovat odpovídající písmeno. Poté písmena doplní do tajenky. V tajence vyjde název oblasti, kde se keramika vyrábí.

➤ Zvládneme shrnout příběh?

pomůcky: příloha č. 24 vytištěná pro každého žáka

Vytištěnou přílohu rozdáme jednotlivým žákům. Ti mají za úkol poznat, která z vět odpovídá obsahu příběhu.

➤ Doplníme správně verše?

pomůcky: příloha č. 25 vytištěná do dvojic

Vytištěnou přílohu rozdáme žákům do dvojic. Ti mají za úkol ve dvojicích správně doplnit slova do veršů tak, aby se rýmovala. Nakonec si básničku společně přečtou a případně naučí.

➤ Roztřídíme pomíchané hrnečky?

pomůcky: příloha č. 26 vytištěná pro každého žáka

Vytištěnou přílohu rozdáme jednotlivým žákům. Jejich úkolem je dle písmen, která jsou ve jméně, vybarvit pastelkou hrnečky patřící babičce Lidušce či babičce Božence.

➤ Pomůžeme kováři najít cestu k podkově?

pomůcky: příloha č. 27 vytištěná pro každého žáka

Vytištěnou přílohu rozdáme jednotlivým žákům. Ti mají za úkol pomoci kováři najít cestu k podkově. Cesta vede pouze po jednoslabičných slovech.

➤ Najdeme chybějící dílek?

pomůcky: příloha č. 28 vytištěná pro každého žáka

Vytištěnou přílohu rozdáme jednotlivým žákům. Ti mají za úkol najít chybějící dílek z chodské keramiky.

➤ Známe profese na Chodsku?

pomůcky: příloha č. 29 vytištěná pro každého žáka

Vytištěnou přílohu rozdáme jednotlivým žákům. Jejich úkolem je poznat podle popisu, o jaké řemeslo se jedná, a zakroužkovat předměty, které k němu patří.

➤ Zahrajeme si DOMINO?

pomůcky: příloha č. 30 rozstříhaná do dvojic

Vytištěnou přílohu rozdáme žákům do dvojic. Jejich úkolem je poskládat kartičky Domina – vždy k sobě přiloží kartičku, na které je první slabika slova, které je na obrázku. Takto spojí postupně všechny kartičky.

➤ Naučíme se některé anglické výrazy?

S žáky se naučíme některá anglická slovíčka vztahující se k tématu řemesla a povolání.

Kovář – blacksmith ['blæk.smɪθ]

Pekař – baker ['beɪ.kər]

Výrobce dud – bagpipe maker ['bæg.paɪp ,meɪ.kər]

Švadlena – seamstress ['si:m.strəs]

Hrnčír – potter ['pɒ.tə]

PŘÍLOHY KE KAPITOLE 3

Příloha č. 22

Spoj nástroj, výrobek a název povolání.

ŠVADLENA

VÝROBCE DUD

KOVÁŘ

KERAMIK

PEKAŘ

Příloha č. 23

Rozhodni, zda je věta podle příběhu pravdivá, nebo není, a zakroužkuj odpovídající písmeno. Poté jednotlivá písmena doplň do tajenky tak, jak jdou za sebou. V tajence vyjde název oblasti, ve které se keramika vyrábí.

VĚTA	ANO	NE
Holčička z příběhu se jmenuje Janička.	L	CH
Keramik je ten, kdo vyrábí věci z hlíny.	O	M
Hrnečky v příběhu zpívaly.	J	D
Děda pracoval na hrnčířském kruhu.	S	A
Příběh se odehrává ve velkém městě plném aut.	H	K
Výrobky z keramiky musejí uschnout, před tím, než se nechají vypálit.	O	R

TAJENKA: _ _ _ _ _

Příloha č. 24

Vyber jednu větu, která odpovídá příběhu „Jak hrnečky tančily v peci“.

- a) Pohádka je o Tomáškově, který se učil jezdit s traktorem.
- b) Příběh vypráví o Evičce, která navštíví dědu a učí se vyrábět keramiku.
- c) Příběh je o zvědavé Evičce, která ochutnala hlínu, protože chtěla vědět, jak chutná.
- d) Příběh je o líné Janičce, která nechtěla pomáhat mamince s prodejem hrnečků.

Příloha č. 25

Vyber takové slovo z rámečků, které se rýmuje se slovem na konci předchozího řádku.

Na Chodsku zruční lidé jsou,
práci svou vždy dobře _____.
Kovář je šikovný pán,
keramik vyrábí _____.
Švadlena to s nití umí,
pekařka si s těstem _____.
Řemesla na Chodsku máme,
rádi se o nich _____.

DŽBÁN

DOZVÍDÁME

ROZUMÍ

ODVEDOU

Příloha č. 26

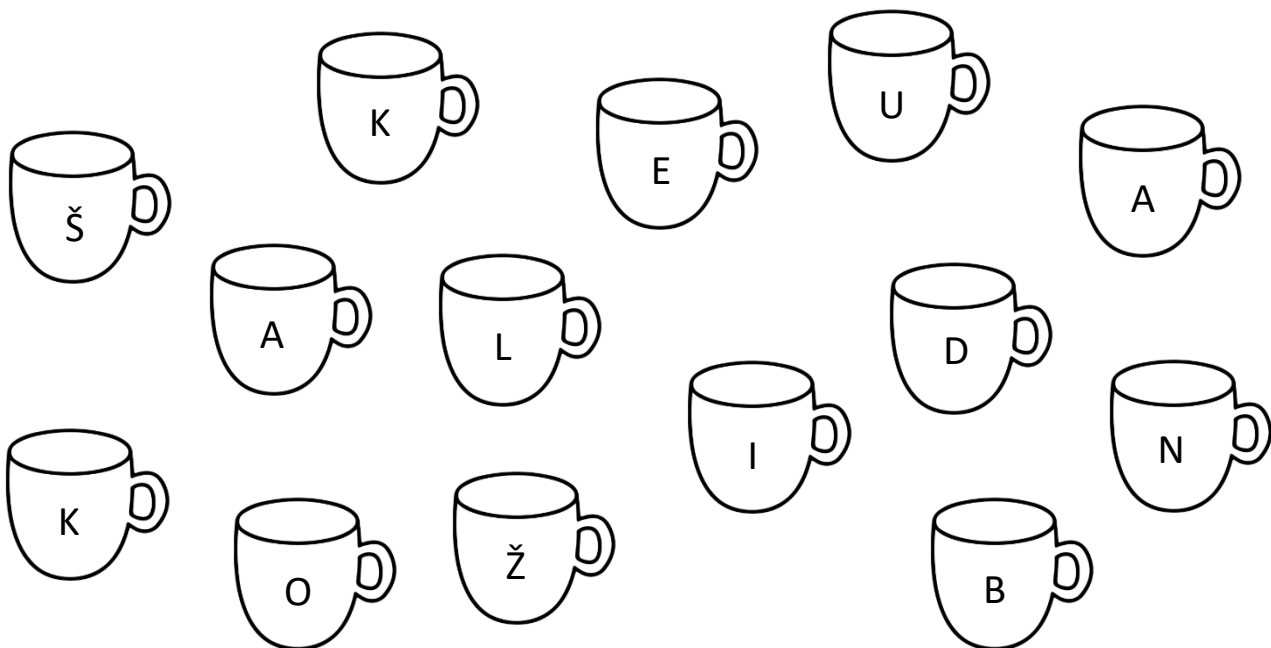
Hrnečky se v peci pomíchaly. Zelenou pastelkou vybarvi hrnečky, které patří babičce Lidušce. Hrnečky, které patří babičce Božence, vybarvi modrou pastelkou. Jejich jména ti napoví.

Liduška

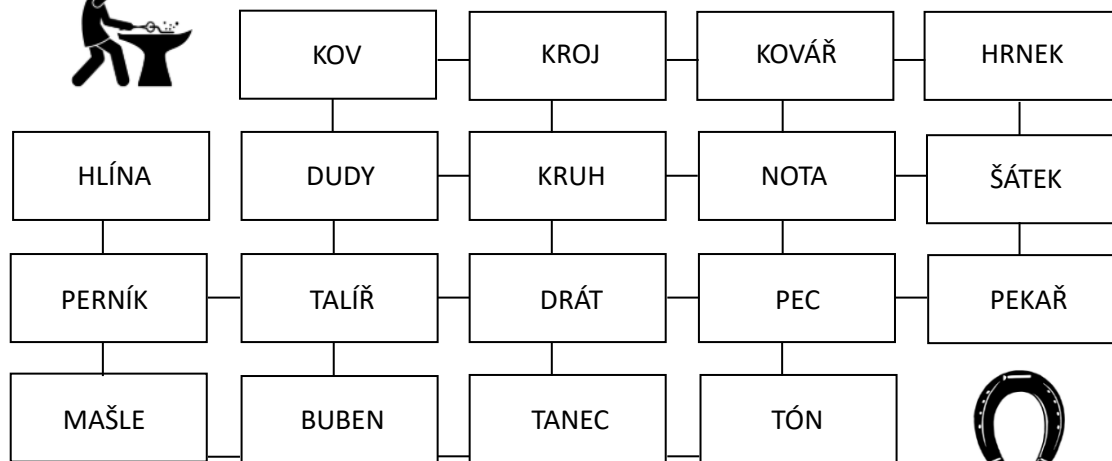

Boženka

Příloha č. 27

Kovář neví, jakou cestou se dostane k podkově. Zelenou pastelkou mu vyznač cestu. Cesta vede pouze po jednoslabičných slovech.

Příloha č. 28

Poznej, který z dílků patří do obrázku, a zakroužkuj ho.

Příloha č. 29

Poznej, o jakém řemeslníkovi se píše, a zakroužkuj obrázky, které k němu patří.

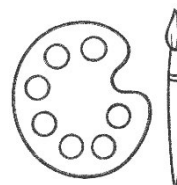
1) Mám na rukou hlínu, točím ji na kruhu, v peci vznikne džbánek nebo hrnek.

Kdo jsem? Jsem _____.

2) Brzy ráno vstávám, zadělám těsto, v peci pečů chléb a koláče.

Kdo jsem? Jsem _____.

3) Jehlou a nití šiju a zdobím chodské kroje – na sukni kvete vlčí mák.

Kdo jsem? Jsem _____.

Ve dvojicích si zahrajte Domino.

KO		POD	
ŠVA		JE	
DU		ŠTĚ	
PE		HR	
KO		POD	
ŠVA		JE	
DU		ŠTĚ	
PE		HR	

4 Masopust na Chodsku

Masopust slavíme v zimě. Je to období hojnosti. Začíná se slavit po svátku Tří králů a končí 40 dní před Velikonocemi. V této době se konají hostiny, zabijačky a svatby. Lidé jí mnoho tučných pokrmů a masa, které jim mají zajistit sílu na celý rok. Ke konci období se konají masopustní průvody masek. Mezi tradiční masky patří např. medvěd, kobyla, bába s nůsí, pekař, čáp a ženich s nevěstou. V čele průvodu jde obvykle muž převlečený za ženu a nese housle. S průvodem masek chodí také muzikanti, kteří hrají na své hudební nástroje a společně všichni obcházejí domy. U každého zahrají a zatančí a lidé jim za to nabízejí jídlo. Po masopustním průvodu masky pokračují ve veselí a nastává večerní zábava, která končí přesně o půlnoci.

➤ Známe Masopust na Chodsku?

pomůcky: příloha č. 31 vytištěná do dvojic

Žákům přečteme úvodní text o Masopustu na Chodsku. Jejich úkolem je ve dvojicích zvolit správnou odpověď na otázku a napsat odpovídající písmeno do tajenky. V tajence vyjde jiný název pro Masopust.

➤ Co víme o Masopustu?

pomůcky: příloha č. 32 vytištěná pro každého žáka

Vytištěnou přílohu rozdáme jednotlivým žákům. Žáci mají za úkol rozhodnout, zda je věta pravdivá, či nikoliv, a vybarvit odpovídající písmena. V tajence vyjde název sladkého jídla, které se peče v období Masopustu.

➤ Už jsme někdy byli v době Masopustu v Mrákově?

S žáky si povídáme o samostatnosti. Vysvětlíme jim, jak je důležité si připravovat různé věci, např. pomůcky do školy, pečlivě a na nic nezapomenout, protože by se nám to nemuselo vyplatit. Poté žákům přečteme příběh: Masopustní průvod Mrákovem. Již v průběhu čtení pokládáme žákům otázky vztahující se k textu.

Masopustní průvod Mrákovem

V Mrákově se všichni těšili na masopust. Už od ledna se v obci konaly bály – Myslivecký, Hasičský i Dětský maškarní. Ale nejvíc se všichni ze vsi, včetně dětí, těšili na Masopustní průvod obcí.

Anetka si letos již týden před průvodem připravila masku ženicha v černém obleku s velkým kloboukem. Její kamarád Kuba si nachystal svatební šaty a rozhodl se, že půjde za nevěstu s bílým závojem. S nimi šel i Matěj, který měl důležitý úkol – hrát na housličky a jít jako první v průvodu.

Nastala sobota – den, kdy se konal masopust. Kamarádi se sešli u tělocvičny, odkud měl průvod vyrazit, ale Matěj náhle znejistěl. „Anetko, Kubo... já nemám smyčec, asi jsem ho zapomněl doma!“ vyhrkl. „To snad ne, bez něj si na housle nezahraješ!“ zhrzil se Kuba.

Co myslíš, jak to dopadne? Stihne Matěj smyčec přinést, nebo bude muset průvod začít bez hudby?

Rychle přemýšleli, co dělat. Smyčec zůstal doma na stole. Matěj se rozběhl k domovu, ale cesta byla dlouhá a průvod se měl brzy vydat na cestu.

Víš, co je to smyčec a k čemu se používá?

Naštěstí kolem projížděla sousedka paní Novotná. „Naskoč, Matěji, odvezu tě,“ nabídla mu pomoc. Smyčec ležel skutečně tam, kde ho ráno odložil. Matěj hodné sousedce poděkoval a spěchal zpět.

Právě, když se masopustní průvod řadil a chystal se vyjít na cestu obcí, zahrál Matěj první tóny housliček. Masky ženicha a nevěsty tancovaly v čele, lidé mávali a z oken voněly čerstvě upečené kobližky a šišky.

Víš, co jsou to pečené „šišky“? Už jsi je někdy ochutnal?

Celá vesnice se smála a zpívala až do večera. A Matěj si slíbil, že příště si raději všechno zkontroluje dvakrát, aby se nemusel pro zapomenutou věc vracet.

Po přečtení textu pokládáme žákům otázky. Odpovědi mohou psát na tabulky.

Příklady otázek:

- 1) *Kde se příběh odehrává? (v Mrákově)*
- 2) *Jakou masku měla Anetka? (ženicha)*
- 3) *Jakou masku měl Kuba? (nevěsty)*
- 4) *Jaký úkol měl Matěj v průvodu? (hrát na housličky)*
- 5) *Co Matěj zapomněl doma? (smyčec)*
- 6) *Kdo Matějovi pomohl? (paní Novotná/sousedka)*
- 7) *Jaké masopustní dobroty voněly z okna? (koblihy a šišky)*

➤ **Pamatujeme si, o čem příběh byl?**

pomůcky: příloha č. 33 vytištěná pro každého žáka

Vytištěnou přílohu rozdáme jednotlivým žákům. Úkolem každého z nich je pojmenovat a najít dva obrázky, o kterých se v textu „Masopustní průvod Mrákovem“ nepíše.

➤ **Zvládneme složit slova dohromady?**

pomůcky: příloha č. 34 vytištěná pro každého žáka

Vytištěnou přílohu rozdáme jednotlivým žákům. Žák má za úkol složit ze dvou obdélníků jedno slovo a vybarvit. Nakonec na linky slova napsat.

➤ **Poskládáme správně slova ve větě?**

pomůcky: příloha č. 35 vytištěná pro každého žáka

Vytištěnou přílohu rozdáme jednotlivým žákům. Jejich úkolem je upravit slovosled ve větách. Poté žák napíše vždy první slovo upravené věty do tajenky. V tajence vyjde emoce.

➤ **Umíme číst z obrázku?**

pomůcky: příloha č. 36 vytištěná pro každého žáka

Vytištěnou přílohu rozdáme jednotlivým žákům. Žák má za úkol prohlédnout si obrázek a poté vybarvit zelenou pastelkou políčko, ve kterém je věta odpovídající obrázku, a červenou pastelkou políčko, ve kterém je věta napsaná chybně.

➤ Známe masopustní masky?

pomůcky: příloha č. 37 vytištěná do dvojic

Vytištěnou přílohu rozdáme žákům do dvojic. Jejich úkolem je prohlédnout si obrázek a rozhodnout, zda je věta pravdivá, či nikoliv. V případě pravdivé věty, vybarví kolečko u masky zeleně. Je-li věta chybná, vybarví kolečko červenou barvou.

➤ Naučíme se některé anglické výrazy?

S žáky se naučíme některá anglická slovíčka vztahující se k tématu Masopust.

Masopust – carnival ['kɑ:rnɪvəl]

Maska – mask [mæsk]

Housle – violin [ˌvaɪə'liːn]

Medvěd – bear [beɪ]

Čáp – stork [stɔ:rk]

PŘÍLOHY KE KAPITOLE 4

Příloha č. 31

Vyberte správnou odpověď a písmeno u ní запиšte do tajenky.

1) Masopust se slaví:

- a) na podzim   **L**
- b) v létě   **O**
- c) v zimě   **F**

2) Mezi tradiční masky patří:

- a) lev, slon a princezna   **B**
- b) medvěd, kobyla a ženich s nevěstou   **A**
- c) maminka, tatínek a pes   **K**

3) Masopust je období:

- a) hojnosti   **Š**
- b) chudoby   **D**
- c) chytrosti   **Ž**

4) S průvodem masek chodí také:

- a) Ježíšek   **I**
- b) muzikanti   **A**
- c) sluníčko   **E**

5) V období Masopustu se jí hlavně:

- a) sladkosti   **R**
- b) ovoce   **J**
- c) maso   **N**

6) Co nabízejí lidé u domů maskám?

- a) jídlo   **K**
- b) hračky   **A**
- c) oblečení   **O**

TAJENKA:

Příloha č. 32

Rozhodni, zda je věta pravdivá, či nikoliv, a vybarvi slabiky. Postupně je zapisuj na volný řádek.

V období Masopustu lidé jí hodně masa a nabírají sílu na celý rok.

Mezi tradiční masky patří všechna zvířátka ze zoologické zahrady.

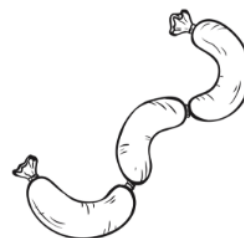
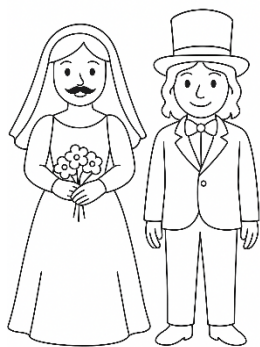
S průvodem masek chodí také muzikanti, kteří hrají na nástroje.

ANO	NE
KOB	KO
LÁ	LI
HA	ČE

Sladké masopustní jídlo: _____

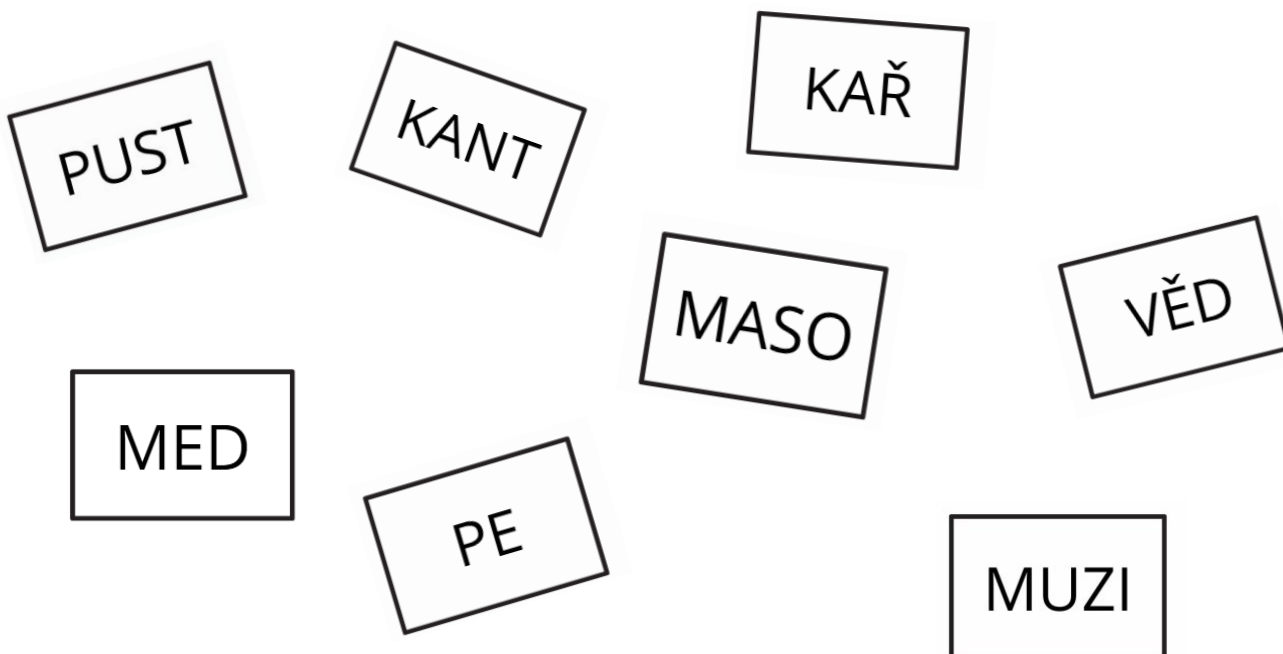
Příloha č. 33

Pojmenuj obrázky a vyber DVA, o kterých se v příběhu nepíše.

Příloha č. 34

Slova se rozpůlila. Tvým úkolem je spojit vždy DVA obdélníčky dohromady a vytvořit tak jedno slovo. Kartičky, které k sobě patří, vybarvi stejnou barvou. Nakonec slova přepiš na linky pod obdélníčky.

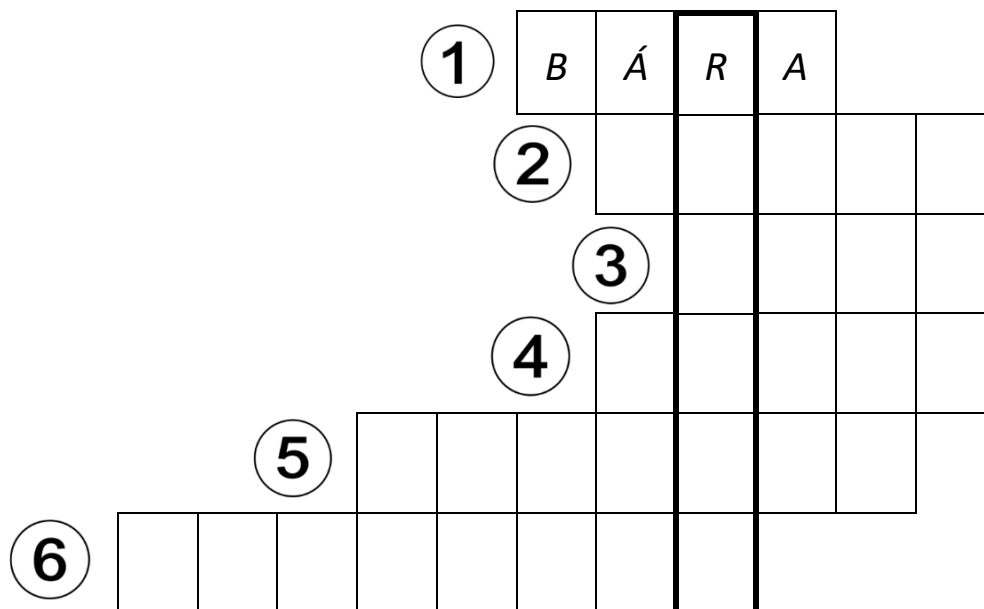

Příloha č. 35

Věty jsou popletené. Tvým úkolem je poskládat slova ve správném pořadí tak, aby věta dávala smysl. Správnou větu napiš na linku, jak je uvedeno ve vzoru.

- 3 2 1
1. KNÍŽKA ČTE BÁRU. Bára čte knihu.
2. PRŮVOD JDE V MASCE. _____
3. ČÁP SE PŘEVLEKL ZA DĚDU. _____
4. MASO PEČE VOJTU. _____
5. KOBLIHA JÍ NEVĚSTU. _____
6. BUBEN HRAJE NA MUZIKANTA. _____

Tvým dalším úkolem je napsat vždy první slovo ve větě do tajenky.

TAJENKA:

Příloha č. 36

Prohlédni si obrázek a rozhodni, zda věta souhlasí s obrázkem. Pokud souhlasí, vybarvi zelenou pastelkou. Pokud věta nesouhlasí, vybarvi políčko červenou pastelkou.

Medvěd na obrázku má dvě uši.
Medvěd je barevný.
Na obrázku je vidět celé tělo medvěda.

Na obrázku je hudební nástroj.
Na housle se hraje paličkami jako na buben.
Na obrázku je i smyčec.

Na obrázku je vidět, co pekař peče.
Pekař má knír a na hlavě pekařskou čepici.
Pekař má dlouhé vlasy.

Příloha č. 37

Medvěd jde jako první ze všech masek.

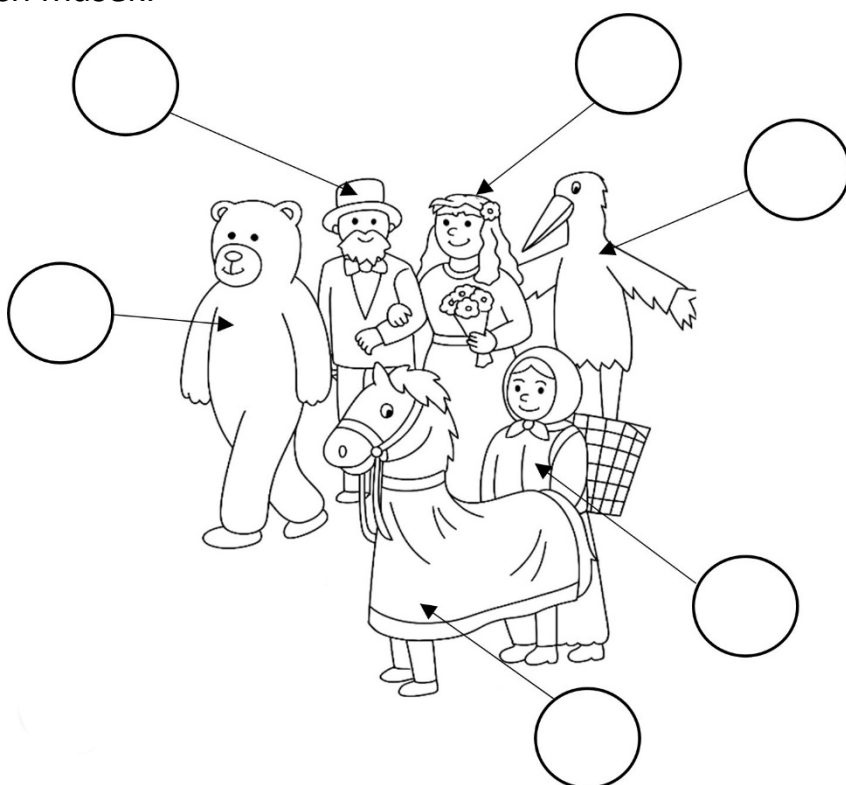
Ženich má na hlavě čepici.

Čáp letí na obloze.

Bába s nůsí stojí za koněm.

Ženich jde za medvědem.

Kůň jde před čápem.

5 Tradiční kroje

Kroj je charakteristický oděv určité skupiny lidí. Každý kraj se vyznačuje nezaměnitelnými prvky (například druhem výšivky, krajky, barvou použitého materiálu). Často se dědí a stále dědí z generace na generaci. Kraj se člení dle postavení jeho nositele, dále je možné rozlišovat kroje pracovní od svátečních nebo svatebních. Jiný kraj nosí ženy vdané a jiný svobodné. Kraj se také liší podle ročního období.

➤ Seznámíme se s chodským krojem?

Žákům ukážeme obrázek s chodským krojem a zeptáme se, zda už ho někdy viděli nebo měli na sobě. Poté jim přečteme příběh: Babička a kraj. Již v průběhu čtení pokládáme žákům otázky vztahující se k textu.

Babička a kraj

Babička Lída seděla u okna a vyšívala. Její vnučka, která u ní byla na prázdninách – osmiletá Tereška, se k ní přitulila a zeptala se: "Babi, co to děláš?"

"Vyšívám šátek k chodskému kroji, Terezko," usmála se babička. "To je takové naše tradiční a speciální oblečení tady na Chodsku. Každá rodina má svůj vlastní kraj."

Víš, co je to kraj? Je to tradiční oblečení, které nosili lidé při práci i slavnostech.

Tereška se zamyslela. "A proč je tak speciální?"

"Podívej," řekla babička a ukázala na krásné, barevné výšivky. "Tohle je naše tajemství. Každý šátek a kraj má jiné vyšívání a krajky. A víš, co je nejlepší? Tenhle kraj, co teď vyšívám, patřil mojí mamince, tvojí prababičce. Dědí se z generace na generaci, je to takový poklad naší rodiny." Zvědavá Tereška se zeptala: „A kdy si ten kraj babičko, oblékáš?“

„Když se koná nějaká slavnost, třeba oslava nebo svatba, to nosíme sváteční kroje. Dříve se kraj nosil i na pole, ale ten byl pracovní, nebyl vyšíván, ani zdobený krajkami,“ odpověděla babička.

Jaký je rozdíl mezi svátečním a pracovním krojem? Zkus to vysvětlit vlastními slovy.

„Babi, to je tak zajímavé, i já bych chtěla mít svůj vlastní kraj.“ řekla Tereška.

Myslíš, že Tereška jednou taky dostane kraj? Jaký by si přála mít? Jak mohl asi vypadat?

Po přečtení textu pokládáme žákům otázky. Odpovědi mohou psát na tabulky.

Příklady otázek:

- 1) Co vyšívala babička Lída? (šátek)
- 2) Co znamená, když babička řekla, že se jedná o „poklad naší rodiny“? (dědí se z generaci na generaci)
- 3) Kdy si babička obléká sváteční kraj? (na slavnost – oslava, svatba)
- 4) Čím se lišil pracovní kraj od svátečního? (ve zdobení)
- 5) Co si přála Tereška na konci příběhu? (vlastní kraj)
- 6) Máš doma nějaký poklad, který máš po rodičích nebo prarodičích?
- 7) Nosíte doma nějaké speciální oblečení? (na Vánoce, na karneval...)

➤ Zvládneme vyhledat slova z příběhu?

pomůcky: příloha č. 38 vytištěná pro každého žáka

Vytištěnou přílohu rozdáme jednotlivým žákům. Úkolem žáka je vyhledat v textu jednotlivá slova, která se objevují v příběhu Babička a kroj.

➤ Víme, jak to vypadá na Kytičkové zábavě?

Nejprve se žáků zeptáme, co může znamenat „Kytičková zábava“. Vysvětlíme jim, že to je taneční zábava, která se koná v období Masopustu v Postřekově, navazuje na Kytičkový průvod svobodných chlapců a dívek, kteří jdou vesnicí a zpívají chodské písničky. Dívka má na sobě přišpendlenou umělou květinu. Na Kytičkové zábavě svobodná slečna předává po prvním společném tanci kytičku svému tanečníkovi. Poté žákům přečteme příběh: Kytičková zábava v Postřekově.

Kytičková zábava v Postřekově

Ve vesničce Postřekov se chystá každý rok velká slavnost – Kytičková zábava. Celá vesnice se na ni těší. Těší se i Andulka, která vytvořila malovanou pozvánku pro své kamarády. Jednoho dne se Andulčin tatínek chystal do města a slíbil Andulce, že pozvánky odnese na poštu, aby je kamarádům pošta včas doručila.

O týden později bylo již vše připraveno. Koláče byly napečeny, kroje připraveny a Andulka čekala na kamarády. Oni ale stále ne a ne přijet. Andulka se bála a nevěděla, zda na ni kamarádi nezapomněli.

Co myslíš, přijedou kamarádi nebo Andulka půjde na zábavu sama? Co se mohlo stát, že ještě nedorazili?

Když najednou ťuk, ťuk na dveře. Andulka ihned otevřela a uviděla svoji nejlepší kamarádku Toničku. Objala ji a společně se oblékly do chodského kroje. Tonička se zeptala Andulky, zda pozvala i Vojtu, když v zápětí někdo zazvonil na zvonek. Byl to Vojta již hezky oblečený a nastrojený na zábavu. A tak spolu vyrazili. Hudba hrála, lidé tančili a byli veselí.

Když v tom najednou Tonička začala plakat a na celé kolo naříkat.

Co myslíš, že se Toničce stalo? Proč plakala?

„Ztratila jsem svůj oblíbený náramek,“ naříkala Tonička. Vojta ihned začal náramek hledat.

Jak mohl příběh skončit? Zkuste ve skupinách vymyslet konec příběhu. Můžete zahrát i scénku.

Po přečtení textu dáváme žákům otázky. Odpovědi mohou psát na tabulky.

Příklady otázek:

- 1) *Jaká slavnost se konala? (Kytičková zábava)*
- 2) *Kdo vytvořil pozvánky? (Andulka)*
- 3) *Koho Andulka na slavnost pozvala? (své kamarády Toničku a Vojtu)*
- 4) *Proč byla Tonička smutná? (ztratila svůj oblíbený náramek)*

➤ **Poznáme pocity kamarádů?**

pomůcky: příloha č. 39 vytištěná pro každého žáka

Vytištěnou přílohu rozdáme jednotlivým žákům. Úkolem každého žáka je rozpoznat pocity postav z příběhu.

➤ **Zvládneme poskládat obrázky za sebou podle příběhu?**

pomůcky: příloha č. 40 vytištěná pro každého žáka

Vytištěnou přílohu rozdáme jednotlivým žákům. Žák má za úkol seřadit obrázky podle děje příběhu.

➤ **Dokážeme vytvořit pozvánku na Kytičkovou zábavu?**

pomůcky: příloha č. 41 vytištěná pro skupinu žáků

Žáci mají ve skupinách za úkol vytvořit pozvánku na Kytičkovou zábavu dle šablony. Je důležité vyplnit takové údaje, které budou správné a na pozvánce jsou nezbytné.

➤ **Umíme rozluštit zašifrovaná slova?**

pomůcky: příloha č. 42 vytištěná pro každého žáka

Vytištěnou přílohu rozdáme jednotlivým žákům. Úkolem každého žáka je rozluštit zašifrovaná slova.

➤ **Umíme číst z obrázku?**

pomůcky: příloha č. 43 vytištěná pro každého žáka

Vytištěnou přílohu rozdáme jednotlivým žákům. Žák má za úkol prohlédnout si obrázek a poté vybarvit zelenou pastelkou políčko ANO, odpovídá-li věta obrázku, a červenou pastelkou políčko NE, jestliže věta neodpovídá.

➤ **Zvládneme hledat v obrázku?**

pomůcky: příloha č. 44 vytištěná do dvojic

Vytištěnou přílohu rozdáme dvojic. Žáci mají za úkol v obrázku vyhledat 6 věcí a napsat o něm 3 věty.

➤ **Poznáme části chodského kroje?**

pomůcky: příloha č. 45 vytištěná pro každého žáka

Vytištěnou přílohu rozdáme jednotlivým žákům. Žák má za úkol vybarvit rámečky s názvy částí kroje dle pokynů.

➤ **Naučíme se některé anglické výrazy?**

S žáky se naučíme některá anglická slovíčka vztahující se k tématu tradičních krojů.

Kroj – traditional costume [tredešnl kostjúm]

Sukně – skirt [skert]

Šátek – scarf [skárf]

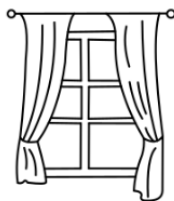
Kalhoty – trousers [traůzrz]

PŘÍLOHY KE KAPITOLE 5

Příloha č. 38

Vyhledej v rámečku slova, o kterých se píše v textu Babička a kroj a zakroužkuj je různě barevnými pastelkami. Poté vybarvi obrázky, které slova znázorňují.

MYŠBABIČKAKOČKATAŠKASLONDĚDADEŠTNÍKOKNOHRNEKJEHLABRÝLETEREZ
KASPONKAPOKLAD

Příloha č. 39

Zakroužkuj v každé otázce jednu správnou možnost.

1) Jak se cítila Andulka, když čekala na své kamarády?

- a) byla nedočkavá
- b) byla veselá
- c) byla nemocná

2) Jak se cítili kamarádi na slavnosti?

- a) byli smutní
- b) byli veselí
- c) byli rozzlobení

3) Jak se cítila Tonička, když ztratila svůj oblíbený náramek?

- a) byla hladová
- b) byla veselá
- c) byla smutná

Příloha č. 40

Očísľuj obrázky od 1 do 4, podle toho, jak šly v příběhu za sebou.

TONIČKA ZTRATILA NÁRAMEK.

TATÍNEK VHAZUJE POZVÁNKU
DO SCHRÁNKY.

KAMARÁDI TANCUJÍ NA KYTIČKOVÉ
ZÁBAVĚ.

ANDULKA TVOŘÍ POZVÁNKU
PRO KAMARÁDY.

Očísľuj obrázky od 1 do 4, podle toho, jak šly v příběhu za sebou.

TONIČKA ZTRATILA NÁRAMEK.

TATÍNEK VHAZUJE POZVÁNKU
DO SCHRÁNKY.

KAMARÁDI TANCUJÍ NA KYTIČKOVÉ
ZÁBAVĚ.

ANDULKA TVOŘÍ POZVÁNKU
PRO KAMARÁDY.

Příloha č. 41

Dotvořte pozvánku tak, aby byla správně. Nezapomeňte na důležité údaje, které by měla pozvánka obsahovat. Pod pozvánkou jsou některé údaje napovězeny, ale dobře si rozmyslete, zda jsou správné.

Nápověda:

ČAS: AŽ VYJDE SLUNÍČKO, PŘÍŠTÍ MĚSÍC

MÍSTO KONÁNÍ: TAJNÁ JESKYNĚ POD ŠKOLNÍ JÍDELNOU

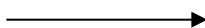
PŘIJĎ V TEPLÁKÁCH A STŘÍKAČKY S SEBOU

VSTUPNÉ: DEJ DVĚ PUSINKY A UKAŽ KOTRMELEC

Příloha č. 42

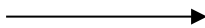
Vylušti zašifrované slovo a napiš je do rámečku. Pomůže ti vzor.

Vzor: ANEŽKA – UCHO – TOPOL – OPICE

AUTO

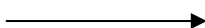
a) KAREL – OKO – LAMPA – ÁČKO – ČESNEK

b) TRÁVA – VAJÍČKO – ALÍK – RŮŽE – OKO – HRAD

c) KOULE – RAKETA – OLA – JABLKO

d) ŠÍPEK – ÁJA – TABULE – EMENTÁL – KOS

Příloha č. 43

Prohlédni si obrázek a rozhodni, zda je věta napsaná správně. Podle toho vybarvi slabiky ve sloupečku ANO/NE. Slabiky napiš do tajenky.

Babička je otočená na levou stranu.

Babička má na hlavě klobouk.

Babička drží v ruce květiny.

ANO	NE
ČER	ZE
LE	VE
NÝ	NÁ

Barva, která se na dámských chodských krojích vyskytuje nejčastěji:

TAJENKA:

Příloha č. 44

Prohlédněte si obrázek a na řádky napište 6 věcí, které jsou na obrázku a můžeme si na ně sáhnout.

Napište o obrázku 3 věty.

Příloha č. 45

Prohlédni si obrázek a vybarvi rámeček takovou pastelkou, jakou barvu má oblečení napsané v rámečku.

VESTA

KALHOTY

HOLINY

DÁMSKÝ
ŠÁTEK

KOŠILE

SUKNĚ

Prohlédni si obrázek a vybarvi rámeček takovou pastelkou, jakou barvu má oblečení napsané v rámečku.

VESTA

KALHOTY

HOLINY

DÁMSKÝ
ŠÁTEK

KOŠILE

SUKNĚ

Prohlédni si obrázek a vybarvi rámeček takovou pastelkou, jakou barvu má oblečení napsané v rámečku.

VESTA

KALHOTY

HOLINY

DÁMSKÝ
ŠÁTEK

KOŠILE

SUKNĚ